

Az MSZMP agrárpolitikájának tézisei. A párt politikája a parasztság egyes rétegeivel kapcsolatban (1957. július)

In: Ságvári Ágnes – Vass Henrik (szerk.): A Magyar Szocialista Munkáspárt határozatai és dokumentumai 1956–1962. Budapest, 1973, Kossuth. 105–109.

Az MSZMP közvetlenül az 1956-os forradalom után a parasztság felé gesztusértékű intézkedéseket tett. Már 1956 novemberében eltörölték a kötelező beszolgáltatásokat, lehetővé tették az 5 hold alatti földek adásvételét, emelték e termények felvásárlási árait. Tudomásul vették a tsz-ek felbomlását, de a kollektivizálásról perspektivikusan nem mondtak le. Ezt 1957 nyarán tették nyilvánvalóvá az MSZMP agrárpolitikájának téziseiben, amely differenciáltan kezelte a vidéki társadalmat és az egyes paraszti csoportokkal kapcsolatos pártstratégiát a szocializmushoz való, a párt által feltételezett viszonyuk alapján határozták meg. Amikor a kezdeti türelmes agitáció csak kevésbé bizonyult hatékonynak, 1957 végén a folyamat felgyorsítása mellett döntött a pártvezetés. A meggyőzés eszközei közé tartozott a társadalombiztosítás kiterjesztése a tsz tagokra is. 1961 végére már csak a parasztság 6,5%-a maradt a magánszektorban. A mezőgazdasági szektorban dolgozók aránya is megváltozott, mert sokan inkább az iparban való elhelyezkedést választották. Az átszervezés időszakában látványosan csökkent továbbá a mezőgazdaság termelékenységé, az ország élelmiszerekből behozatalra szorult.⁴⁵

A magyar parasztságot a már megváltozott falusi osztályviszonyok között a következő rétegek képviselik:

Termelőszövetkezeti parasztság: A termelőszövetkezeti parasztság a jövő egységes parasztosztályának magját képezi. Gazdálkodási módja elvileg és alapjaiban különbözik az egyénileg gazdálkodóktól. A mezőgazdasági termelés és a paraszti életforma új perspektíváját tárja fel a dolgozó parasztság különböző rétegei előtt. A termelőszövetkezeti parasztságot, a mezőgazdasági munkásokkal és a félproletárokkal együtt a párt fő falusi bázisának kell tekinteni. A tsz tagok szocialista gazdasági helyzete és öntudata között azonban ma még sok esetben tapasztalható ellentmondás. Ez megmutatkozik a volt középparaszti és a volt szegényparaszti tagok közötti súrlódásokban, a kistulajdonosi gazdálkodási mód káros maradványaiban. Ezért a pártnak, a szövetkezeti vezetőknek és minden öntudatos szövetkezeti tagnak a jövőben nagyobb gondot kell fordítania a termelőszövetkezeti parasztság egységének, nevelésének és öntudatának kikovácsolására, az egységes, egészséges szövetkezeti szellem kialakítására. [...]

Mezőgazdasági munkások, félproletárok. Számbelileg a falu legnagyobb rétege. Számuk több mint egymillió. [...] Az októberi–novemberi ellenforradalmi

45 Romsics 2002. 352–353., 425–430.

eseményekben e réteg szilárdan kiállt a népi demokrácia mellett. A mezőgazdasági munkások, félproletárok szervezésére sokkal nagyobb gondot kell fordítani a jövőben. Legöntudatosabb tagjait fel kell venni a pártba a Munkásörségbe, a helyi tanács különböző állandó bizottságaiba, s minél szélesebb körben be kell kapcsolni őket a mezőgazdasági szakszervezet, a MEDOSZ munkájába. Világosan látni kell, hogy az agrárproletárok a jövőben elsősorban az állami szocialista szektor dolgozói lesznek. [...]

Kisparasztkok. Általában 4–8 kat. holdas parasztkok. Számuk több mint negyedmillió. [...] A pártnak a kisparasztkokkal – mint a jövő szövetkezeti tagjaival – sokat kell foglalkozni. Ismertetnie kell velük célkitűzéseit, a kormányhatározatokat, a mezőgazdasági termelés fellendítésére irányuló politikát, a szerződéses felvásárlási árakat stb. Mivel e réteg a földreformmal, az igauzsoránál olcsóbban elvégzett gépállomási talajmunkával, a szerződéses termelés stb. segítségével sokat nyert, hívjuk fel a figyelmét arra, hogy mindezt a munkásosztálynak, a népi demokrácia államhatalmának köszönheti. [...]

Középparasztkok. Hazánkban a dolgozó parasztság legtehetősebb rétege. Gazdaságuk zömében árutermelő jellegű. Életkörülményeik az 1945 előttihez képest javultak. Jelenleg a középparasztság úgy érzi – főleg a beadási kötelezettség eltörlése után kialakult szabad árrendszer mellett – megerősödött gazdaságában, s egyre inkább ezt igyekszik biztosítani. Ebben a helyzetben a középparaszti gazdaságok egy része természetesen úton időnként bővített újratermeléshez juthat. Ezzel erősödtek a középparaszti gazdaságok kapitalista tendenciái. [...] A pártnak a szocialista építés szakaszában a középparasztsághoz való viszonya döntő jelentőségű. A középparaszti árutermelésére a népgazdaságnak szüksége van, ezért segíteni kell őket lehetőségeik kihasználásában. El kell kerülni azt a múltban elkövetett hibát, hogy a középparasztkok egy részét a kulákok közé sorolták és harcoltak ellenük. A középparasztnak nagyon nehezére esik a választás az egyéni és a közös gazdálkodás között. Ennek oka az, hogy az egyéni gazdálkodás keretei között is viszonylag jól él, megfelelő jövedelme van, nehezen adja fel a „biztos jelent” a „bizonytalan jövőért”. Ezért a kollektív nagyüzemi gazdálkodásba nagy türelemmel, fokozatosan, és csak a nagyüzemi gazdaságok elvitathatatlan fölényének bizonyító erejével, minden erőszak nélkül lehet és kell bevonni. Meg kell vele ismertetni és kedveltetni a szövetkezeti gondolatot – túlzott tulajdonosi beállítottsága miatt elsősorban az egyszerűbb társulásokon keresztül. [...]

A következő években a mezőgazdaság fellendítéséért, szocialista átalakításáért folyó harcban a mezőgazdasági munkások, félproletárok, termelőszövetkezeti parasztkok erőire és politikai bázisára támaszkodva mindent el kell követnünk a parasztság igazi derékhadának, a kis- és középparasztkoknak a megnyeréséért.

A falusi kizsákmányolók. A kulákok tőkés vállalkozók a mezőgazdaságban, akik rendszerint több bér munkással dolgoznak, vagy dolgoztak, s a parasztsággal ezek csak a falusi kultúrszínvonal, falusi életmód és a saját gazdaságukban végzett fizikai munka köti össze. Jövedelmüket elsősorban a kizsákmányolásból és nem a saját tisztességes munkájukból szerzik vagy szerezték. [...] Súlyos hiba lenne tehát az „osztálybéke”

álláspontjára helyezkedni velük szemben, s ennek megfelelően visszaadni földjeiket, felszereléseiket stb. Ugyanakkor az is súlyos hiba lenne, ha visszatérnénk az elmúlt években szokásos likvidáló módszerekhez, és a célszerű korlátozó intézkedések helyett olyan – termelésüket lehetetlenné tévő és őket emberi méltóságukban megalázó – módszereket alkalmaznánk, amelyekkel a dolgozó parasztság zöme, főleg a kis- és középparasztság nem értene egyet. Ezért a fő küzdelmet politikai befolyásuk csökkentéséért kell folytatni. Ez nem azt jelenti, hogy a párt feladata élezni az ellentéteket a kuláksággal, hanem azt, hogy meg kell gátolni e réteg ellenséges tevékenységét. Meg kell akadályozni, hogy faluban, üzemben, vagy hivatalban, bárhol politikai hatalommal járó tisztséget viseljen. S ha az októberi események alatt vagy után ilyen helyekre befurakodtak, a legsürgősebben el kell távolítani őket onnan. A politikai harc azt is jelenti, hogy nap, mint nap le kell leplezni ártalmas rémhíreiket. Amennyiben a nép demokrácia, a munkás-paraszt hatalom, a szocializmus stb. ellen támadnak, határozottan fel kell lépni velük szemben, szigorúan meg kell büntetni, vagyonukat elkobozni, stb. Nem lehet cél azonban a kulákság gazdasági megsemmisítése. Tegyük számukra lehetővé a termelést, és csupán kizsákmányoló, spekulációs tevékenységüket korlátozzuk. Továbbra sem akadályozzuk meg az idegen munkaerő alkalmazását, de ezt megadóztatjuk. Fiaik, leányaik és más közeli rokonaik természetesen más elbírálás alá esnek. Ezek számára általában lehetővé kell tenni az érvényesülést. [...] A kulákok személy szerinti megítélésében legyen döntő szerepe a körülményeket jól ismerő helyi szegényparaszti közvéleménynek. [...]

Az októberi novemberi ellenforradalom azt bizonyítja, hogy az elmúlt évek során helytelen volt a szocializmussal szemben álló osztályellenség fogalmát falun csak a kulákokra leszűkíteni. Az osztályellenség fogalma jóval szélesebb a kulákságnál. Az ellenforradalom napjaiban a restaurációs lehetőségeket látva, megmozdultak a volt fősztolgabírók, csendőrök, volt horthysta tisztek, nyilasok, úri birtokosok, a letűnt burzsoá és földesúri osztály itt levő, eddig meghúzódó képviselői, a „munkássá” vált és a mezőgazdasági üzemekben elhelyezkedett deklasszált egyes „értelmiségi” elemek és kulákok, stb. Benyomultak az un. „forradalmi” nemzeti bizottságokba, igen sok helyen a munkástanácsokba, kezdeményezték a szovjet hősi emlékművek ledöntését, szervezték a helyi tüntetéseket, a termelőségvetkezetek szétverését. Féktelen ellenforradalmi uszítással, rémhírek áradatával, az „ősi föld” hazug jelszavával igyekeztek zűrzavart kelteni a faluban, és a parasztságot szembefordítani a párttal, a munkásosztállyal, a népi demokrácia államával. Nem rajtuk, hanem a parasztság higgadtságán, a földreform útján földet adó népi demokrácia iránti háláján, a munkásosztály iránti hűségén múltott, hogy ez nem sikerült. E tapasztalatok alapján a pártnak és nép demokráciánk államhatalmának a kulákok mellett az egyéb ellenséges elemek ellen is kíméletlen harcot kell folytatnia.